

OD ISTOG AUTORA

DANI U KNJIŽARI *MORISAKI*

SATOŠI JAGISAVA

Povratak u knjižaru
MORISAKI

Preveo s japanskog
Mateja Matic

█ Laguna █

Naslov originala

八木沢 里志 Satoshi YAGISAWA

続・森崎書店の日々(ZOKU MORISAKI SHOTEN NO
HIBI)

ZOKU MORISAKI SHOTEN NO HIBI by Satoshi
YAGISAWA © 2026 Satoshi YAGISAWA

All rights reserved.

Original Japanese edition published by SHOGAKUKAN.
Serbian edition arranged with SHOGAKUKAN through
Emily Books Agency and Corto Literary.

Translation copyright © srpskog izdanja 2026, LAGUNA

1.

Jednog slobodnog dana zašla sam u uličicu koju dobro poznajem. Bilo je toplo oktobarsko popodne obavijeno blagom i mirnom tišinom. Osećam nekoliko kapi znoja na koži ispod tankog šalčića koji sam nemarno obmotala oko vrata.

Kao i ja, i drugi ljudi u ovoj četvrti hodaju bez žurbe iako je podne radnog dana. Tu i tamo se neko najednom zaustavi i bez reči nestane u obližnjoj knjižari.

Tokio, četvrt Ćimboćo. To je pomalo neobična četvrt u kojoj je skoro svaka radnja knjižara. Svaka od antikvarnih knjižara u nizu posvećena je drugačijoj oblasti – umetnosti, pozorišnim komadima, istoriji, filozofiji, retkim japanskim knjigama i mapama – i ima jedinstvenu atmosferu. Kažu da u Ćimboćou postoji više od sto sedamdeset takvih knjižara.

Prizor ulice krcate knjižarama prilično je impresivan. Samo jedan bulevar je deli od poslovne četvrti grada pune nebodera, ali su starinske, uglađene fasade u ovom kraju

uspele da odole spoljašnjem uticaju. Obavija ih tišina, kao da postoje u nekoj drugoj eri. Zato je dovoljno prepustiti se laganom hodu, pa da vreme prođe za tili čas.

Tu je i moje odredište. Prošla sam ulicu s većim knjižarama, skrenula u sporednu uličicu, i već počela da ga nazirem.

Knjižara *Morisaki* – antikvarna knjižara specijalizovana za modernu japansku književnost.

„Takako! Ovamo!“

Čim sam skrenula za ugao, začuo se razigrani glas koji me doziva. Sitan, sredovečni čovek s naočarama sa crnim ramom stoji ispred knjižare i upadljivo mi maše.

„A rekla sam ti preko telefona da ne moraš da me čekaš! Nisam dete!“ , promrmljala sam dok sam mu žurno prilazila. On je uvek takav – tretira me kao klinku. A ja ipak imam dvadeset osam godina. Blam je da me na sav glas doziva posred ulice.

„Pa nije te bilo, zabrinuo sam se da se nisi izgubila...“

„To ne znači da moraš da dežuraš ispred knjižare! Ne znam ni sama koliko puta sam već bila ovde. Kako bih mogla da se izgubim?“

„Ma dobro, znam ja to, ali... Ponekad umeš da budeš tako rasejana...“

Istom merom sam uzvratila na opasku:

„To više važi za tebe! Pogledaj se jednom u ogledalo. Rasejani, skrušeni čikica koji te posmatra iz ogledala – to si ti!“

On je Satoru *Morisaki* – brat moje majke i treći vlasnik knjižare *Morisaki*. Doduše, knjižara koju je na početku dvadesetog veka osnovao pradedu odavno više ne postoji, a sadašnja knjižara *Morisaki* nalazi se ovde oko četrdeset godina.

Ujka Satoru deluje pomalo sumnjivo već na prvi pogled. Uvek je u iznošenoj odeći, nosi papuče iz kojih mu vire prsti, a kosa mu je tako razbarušena kao da nikada nije videla četku. A uz to, sve što kaže zvuči nekako čudno i sumnjivo, a uprkos tome, kaže sve što mu padne na pamet, kao dete. Ukratko, sasvim je neuhvatljiv – čovek jednostavno ne zna šta će s njim.

Ipak, u ovoj pomalo neobičnoj četvrti zvanj Đimboć njegova šašava pojava i karakter nekako se čudesno pretvaraju u prednosti. Ljudi se brzo sprijatelje s njim i teže je naći onoga ko ga ne poznaje nego onog ko za njega nije čuo.

Knjižara *Morisaki*, kojom ujka upravlja, starinska je jednospratnica – baš onakva kakvu zamisliš kada čuješ reći „antikvarna knjižara“. Iznutra je tesna i jedva može da primi pet kupaca odjednom. Knjiga ima toliko da više ne staju na police, pa su nagomilane i na njihovom vrhu, uza zidove, pa čak i iza kase, svuda gde ima slobodnog mesta. Čitavim prostorom širi se onaj prepoznatljivi miris starih knjiga koji pomalo podseća na buđ. Na policama uglavnom stoje jeftine knjige od sto do petsto jena, ali se tu i tamo nađu i prave dragocenosti, poput prvih izdanja poznatih pisaca.

Čujem da je još u doba mog dede počeo da se smanjuje broj ljudi koji kupuje polovne knjige, pa su nastupile duge godine teškog poslovanja. A ipak, knjižara i danas opstaje zahvaljujući kupcima koji je vole i redovno joj se vraćaju.

Prvi put sam u ovu knjižaru kročila pre tri godine.

Tad me je ujka smestio u praznu sobu na spratu i rekao da mogu da ostanem koliko god želim. I dalje jasno

pamtim dane koje sam provela ovde. U to doba sam potpuno klonula duhom, a tek sada razumem da je sve to bilo zbog potpuno beznačajne gluposti. U početku sam se istresala i na ujkku ili se zatvarala u sobu i plakala, kao kakva junakinja tragedije. A on nije odustajao – bio je strpljiv, blag i uvek spreman da mi uputi nežnu reč. Svojski se trudio da mi pokaže koliko čitanje može da bude uzbudljivo i privlačno, i koliko je važno suočiti se sa sopstvenim osećanjima da bismo živeli dalje.

Naravno, ujka je bio taj koji me je prvi upoznao sa četvrti Đimbočo. Kada sam prvi put došla i zbulila se pred nepreglednim nizom knjižara, rekao mi je:

„Ovo je najveći kvart antikvarnih knjiga na svetu i književni velikani ga već dugo vole i posećuju.“

Rekao je to s nekakvim ponosom, kao da se hvali samim sobom. Iskreno, tada mi to uopšte nije imalo smisla, niti sam razumela čime se to ponosi.

Ali sada, posle svih onih dana koje sam provela ovde, shvatam šta je hteo da kaže.

Da – ovo je četvrt kakve nema nigde drugde na svetu, puna šarma i uzbudljivih iskustava.

„Šta to radite?“

Glas se prolomio iz knjižare dok sam se natezala s ujkom na pragu. Provirila sam. Za kasom je sedela žena kratko i uredno podšišane kose i posmatrala nas pomalo nestrpljivo. Bila je to Momoko.

„Ne zadržavajte se na ulazu, sklonite se sa prolaza i uđite već jednom!“

Mahnula nam je da požurimo. Očigledno joj je bilo dosadno samoj u knjižari.

Momoko je Satoruova supruga. Ona je bistra i odlučna žena – „seče kao nož“, kako bi se reklo. Po godinama

bi trebalo da je blizu ujke, ali deluje znatno mlađe. Čak i ujka, inače svojeglav, pred njom učuti i postane miran kao kućni ljubimac. To je prizor koji se može videti samo kad je Momoko u blizini.

Momoko je zbog određenih okolnosti pet godina živela odvojeno od ujke, ali se pre mesec dana, na opštu sreću, vratila. Otad opet zajedno vode knjižaru.

„Kako si ti u poslednje vreme, Takako?“, upita me Momoko sa širokim osmehom. Uvek se drži uspravno i dostojanstveno, pa čak i u ovakvim trenucima, kada nosi običan džemper i dugu suknju, deluje otmeno. Ne bih želela da postanem žena vatrene naravi poput nje, ali u njenoj pojavi ipak ima nečega čemu se divim.

„Dobro sam, sve je u redu. Posao ide svojim tokom. A ti, Momoko?“

„Super sam, nikad bolje!“, reče Momoko i obema rukama napravi pokret poput Popaja koji pokazuje mišiće.

„Dobro je...“

Laknulo mi je. Momoko je pre nekoliko godina preležala tešku bolest i još uvek je pod nadzorom lekara. Ujka se toliko brine za njeno zdravlje da joj to ponekad čak ide na živce.

„Hoćeš li kolač?“

„Bogami, mogla bih!“

Čim je Momoko otišla u skladište, ujka tiho promrmlja:

„Nekako se ne osećam prijatno kad je Momoko u knjižari. Lakše mi je kad sam sâm.“

„Ali kada bi zaista ostao sam, bio bi usamljen, zar ne?“

Htela sam da ga začikavam, a on odmah planu kao malo dete:

„Ne pričaj gluposti! Kad ona sedne za kasu, reci mi – gde ja da se denem? Ovih dana samo šetam tamo-amo ispred ulaza, kao neki pas čuvar.“

„Znači, zato si i danas stajao ispred knjižare?“

„Eto, razumeš me“, reče ujka smrtno ozbiljno. „Nego, Takako...“

„Da?“

„Na prošloj aukciji stiglo nam je nešto baš lepo“, nastavi ujka šapatom. „Još nisam to stavio na prodaju, ali tebi mogu da pokažem.“

Pravi se tajnovit, ali zapravo umire od želje da neko-me pokaže svoj ulov. Ali i ja sam se već zarazila istim porivom; čim to čujem, srce mi poskoči od uzbuđenja. Možda je to nasledna boljka. Kad god imam slobodan dan, svratim u knjižaru upravo zbog takvih malih otkrića.

„Pokaži mi!“, viknuh glasnije nego što sam nameravala.

„A tek što sam pristavila čaj!“, razočarano reče Momoko, držeći čajnik u ruci.

„Ovo je knjižara. Šta bismo drugo radili nego gledali knjige? Je l' tako, Takako?“, odlučno preseče ujka.

„Tako je, tako je“, složih se i prasnuh u smeh. Momoko nas nezadovoljno pogleda i promrmlja sebi u bradu:

„Stvarno ste nemogući!“

Ovo je moja voljena knjižara – knjižara *Morisaki*.

Još odonda postala je neodvojiv deo moje svakodnevice.

U njoj su nagomilane bezbrojne male priče.

Zato znam da ću joj se uvek iznova vraćati.

2.

Knjižara *Morisaki* je specijalizovana za modernu japansku književnost.

Doduše, prodaju se i poneki savremeni romani, ali se ti primerci nalaze samo na kolicima do ulaza sa nalepnicom

„sve po sto jena“. U samoj knjižari mogu se pronaći isključivo romani nastali između druge polovine devetnaestog veka i Drugog svetskog rata. Možda baš zato knjižara uvek odiše onim pomalo vlažnim mirisom buđi, ali tu se ništa ne može učiniti.

Verovatno zato što se prodaju tako specifične knjige, u knjižaru zalazi i pomalo „posebna“ vrsta čitalaca.

Već sam se sasvim navikla na njih, ali su me u početku prilično zbunjivali.

To nisu ljudi kojima je teško udovoljiti – naprotiv, uglavnom su potpuno bezazleni. Samo su osobenjaci i to je sve. Čutke pretražuju police, sasvim zadubljeni u svet knjiga, pronađu ono što žele i zatim nestanu. Najviše je starijih muškaraca i, po pravilu, dolaze sami. Uopšte ne mogu da zamislim kako izgleda njihova svakodnevnica. Da mi neko kaže da to nisu ljudi, već neke bezopasne vile i duhovi koji pohode knjižare, verovatno bih mu poverovala.

Kad god navratim u knjižaru, uhvatim sebe kako se pitam gde su te verne mušterije i da li još uvek dolaze. Ne poznajem ih, a ipak pomislim: *Kako si? Nadam se da si dobro!* Kao da nas povezuje ljubav prema istoj knjižari. A pošto je većina njih u godinama, nehotice se zabrinem i da li dobro paze na zdravlje. Zato odahnem i obradujem se kada ugledam nekog od onih osobenjaka kog sam dobro zapamtila dok sam pomagala ujki u knjižari.

Od svih tih ljudi u sećanju mi je najviše ostao Čika Papirna Kesa iz vremena kada sam živela na spratu i svaki dan radila u knjižari.

Kako mu i nadimak kaže, Čika Papirna Kesa uvek je dolazio s ofucanom papirnom kesom. Nekad je to bila kesa iz robne kuće, a nekad iz *Sanseidoa* ili nekog drugog

knjižarskog lanca. Kesa je uglavnom već bila puna polovnih knjiga, pa se lako moglo zaključiti da je obišao gomilu knjižara pre naše. Kesa mora da je bila poprilično teška za njegove tanke ruke. Uvek je nosio miš sivi džemper preko bele košulje.

Da je to bilo sve, verovatno se ne bih toliko čudila njegovoj pojavi. Problem je bio upravo u tom džemperu. Naime, nije bio samo iznošen – bio je toliko star i izandao da je pravo čudo što se uopšte još držao na njemu. A sam čovek nije delovao zapušteno – naprotiv, uvek je dolazio uredan i čist. Samo je taj džemper delovao kao drevni artefakt iskopan iz ruševina.

Kad sam ga prvi put videla, ostala sam zatečena. Bezbroj puta sam ga pogledala krajičkom oka dok je u tišini birao knjige i jedva se suzdržavala da ne poviknem: „Čiko, pusti knjige, kupi novi džemper!“ Ali, naravno, on nije mogao ni da nasluti šta mi se mota po glavi. Kupio je desetak knjiga, pažljivo ih spakovao u kesu i izašao iz knjižare bez reči.

Posle toga nisam mogla da ga ne pratim pogledom svaki put kad bi se pojavio. Nekada bi svraćao nekoliko puta nedeljno, a nekada ga ne bi bilo čitav mesec. Uvek je nosio istu odeću, a u rukama papirnu kesu već punu knjiga. Ponekad bi samo u našoj knjižari kupio knjige vredne nekoliko desetina hiljada jena. Međutim, džemper je sve više propadao. Bila sam neizdrživo radoznala: *Ko li je taj čovek? Čime se bavi?* Ipak, nisam imala hrabrosti da mu se obratim; samo bih ga nemo ispratila pogledom.

Jednom sam pitala ujku:

„Je l' vidiš koliko kupuje? Možda vodi antikvarnu knjižaru u nekoj drugoj četvrti?“

„Ne, on to kupuje da bi sam čitao“, odgovori on samouvereno.

„Stvarno? Kako prepoznaš razliku?“

„To nije velika mudrost. S vremenom stekneš to čulo.“

Ja to čulo skoro uopšte nisam imala. Ujki je, činilo se, bio dovoljan jedan pogled da zna da li mušterija koja je upravo ušla namerava da kupi knjigu ili je samo svratila usput, tokom šetnje. Tokom dugih godina rada u knjižari razvio je tu intuiciju.

„Čekaj, šta je onda onaj čika?“, upitah ga radoznalo.

„Trebalo bi i da to možeš da prokljuviš? Nije valjda da knjige kupuje toliko da nema para za pristojnu garderobu?“

„Skrati jezik“, prekori me ujka kao nestašno dete. „Ne sme se tako zalaziti u intimu mušterija. Knjižara postoji da bi onima kojima treba knjiga prodala knjigu. A čime se taj čovek bavi i kakav život vodi, nije nešto o čemu mi treba da razmišljamo. Uostalom, koliko bi mu bilo neprijatno da sazna kako ovde raspravljamo o njegovom privatnom životu?“

Bio je to sasvim razuman odgovor za nekoga ko živi od toga da privuče i zadrži mušterije, te sam se i sama postidela onoga što sam rekla. Iako je inače neozbiljan, pošto dugo vodi knjižaru, ume da se uozbilji i prekori nekoga kad treba. U takvim trenucima me čak i zadivi.

Elem, tako je Čika Papirna Kesa za mene ostao misterija.

Neobični kupci imaju i neobične razloge zbog kojih tražaju za knjigama. Oni umeju da budu veoma zanimljivi; čovek se prosto zapanji koliko različitih priča može da stoji iza potrage za starom knjigom.

Recimo, ima onih čiji je cilj da sakupljaju retke knjige, pa im nisu bitni ni epoha, ni mesto porekla, ni žanr.

Jednom nas je posetio čuveni kolekcionar iz ovog kraja, ali očigledno nije bio zadovoljan izborom, pa je odbrusio: „Ma kakvo remek-delo da je u pitanju, ako nije raritet, isto je što i šund!“, i samo otišao. I ujka i ja ostali smo zapanjeni.

Zatim su tu preprodavci – oni koji traže vredne knjige po niskoj ceni da bi ih zatim prodali drugoj knjižari i zaradili na razlici. Ni takvima sâmo delo nije bitno; uostalom, verovatno i ne čitaju ono što kupe.

Ima i onih koji ne jure knjige, nego nepoznate ilustratore, čije male vinjete pored teksta postanu predmet njihove opsesije. Takvi su kadri da na osnovu tek pokoje informacije prečešljaju gomile knjiga u potrazi za tom jednom slikom. A ima i onih koji skupljaju isključivo prva izdanja, pa neće kupiti nijedno drugo izdanje knjige ma koliko je želeli.

Vrhunac svega bio je jedan starac koji se pojavio samo jednom, dok sam još živela iznad knjižare.

Došao je u sumrak i pošao pravo ka polici s najskupljim knjigama. Izvlačio je primerak po primerak, otvarao ih samo na kolofonu – belešci na poslednjoj strani – i vraćao na mesto. S vremena na vreme bi zastao, zapiljio se u neku tačku na kolofonu, pa bi entuzijastično klimnuo glavom ili se podrugljivo nasmejao. Da budem iskrena, bio je poprilično jeziv. Kad je prečešljao celu policu, samo se okrenuo i izašao iz knjižare. Zgrabila sam ujku za rukav i upitala ga šta je to, zaboga, starac radio.

„Gledao je pečat provere kvaliteta“, reče ujka ne podižući pogled sa poslovne knjige, kao da je to nešto sasvim uobičajeno. „On skuplja te pečate. Retko svraća kod nas, ali je poznat u ovim krajevima. Mislim da se zove Nozaki.“

„Skuplja pečate provere kvaliteta?“, zburnjeno upitah. Nikad nisam čula za tako nešto.

„Tako je. To je onaj pečat na poslednjoj strani knjige.“

Ujka izvuče jednu knjigu prilično starinskog poveza i pokaza mi poslednju stranu. Bio je to *Nečovek* Osamua Dazaija. Na levom rubu kolofona jasno se video crveni pečat sa natpisom: DAZAI.

„Nekada se mnogo koraka u procesu povezivanja knjige radilo ručno, pa su autori stavljali svoj pečat kao potvrdu broja primeraka ili kao znak da odobravaju knjigu za štampu“, objasni ujka. „Autori su na pečat obično stavljali samo prezime, ali bilo je i onih koji su razrađivali dizajn pečata, pa čak i zahtevali da se na njemu izrezbari i slika.“

Dakle, to je dekica tražio, a ja do tada nisam ni znala da tako nešto postoji.

„Ali šta će mu to? Nije valjda da odseče pečat iz knjige, pa ga zalepi u album kao markicu i onda danonoćno zuri u njega?“

„Pa... tako nešto, manje-više“, reče ujka ravnodušno. „Ima i onih koji neće da oštećuju knjige, pa ih ne seku.“

„To je već prava manija...“, odvratih.

Zar u svetu u kome jedni gledaju u zvezde, ushićeni veličinom vasiona, ima i onih kojima je opsesija nešto ovako beznačajno, a još se i teško nalazi? Bila sam zapanjena.

„Izgleda da još uvek nisi spremna za sve ekscentrike knjižarskog sveta“, reče ujka i glasno se nasmeja.

„Zdravo, smetam li?“

Uz taj razdragani pozdrav pojavi se Sabu. Zatvori vrata za sobom uz glasan tresak i reče:

„Joj, što je lep dan, čoveku prosto dođe da čita Kosakua Takija!“